

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (sedmého senátu)

10. září 2015 *

„Nesplnění povinnosti státem — Článek 49 SFEU — Svoboda usazování — Notáři — Podmínka státní příslušnosti — Článek 51 SFEU — Spojitost s výkonem veřejné moci“

Ve věci C-151/14,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 258 SFEU, podaná dne 31. března 2014,

Evropská komise, zastoupená I. Rubene a H. Støvlbækem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Lotyšské republice, zastoupené D. Pelše, I. Kalniņšem a K. Freimanisem, jako zmocněnci,

žalované,

podporované

Českou republikou, zastoupenou M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,

Maďarskem, zastoupeným M. Tátrai a M. Fehérem, jako zmocněnci,

vedlejšími účastníky řízení,

SOUDNÍ DVŮR (sedmý senát),

ve složení J.-C. Bonichot, předseda senátu, A. Arabadžev (zpravodaj) a J. L. da Cruz Vilaça, soudci,

generální advokát: P. Cruz Villalón,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: lotyština.

Rozsudek

- 1 Svou žalobou se Evropská komise domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Lotyšská republika tím, že pro přístup k povolání notáře stanovila podmínku státní příslušnosti, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článků 49 SFEU a 51 SFEU.

Právní rámec

Obecná úprava způsobu organizace povolání notáře v Lotyšsku

- 2 Způsob organizace povolání notáře je upraven zákonem o notářích (Notariāta likums) ze dne 9. července 1993 (*Latvijas Vēstnesis*, 1993, č. 48, dále jen „zákon o notářích“).
- 3 Článek 1 odst. 2 uvedeného zákona upřesňuje, že tento upravuje profesní a stavovskou činnost notářů, kteří podle znění článku 238 téhož zákona vykonávají svobodné povolání.
- 4 Podle článku 3 uvedeného zákona jsou notáři považováni za osoby zastávající veřejný úřad. Článek 5 tohoto zákona stanoví, že notáři jsou vázáni výhradně zákonem a při výkonu činnosti jsou zcela nezávislí.
- 5 Podle čl. 8 odst. 1 uvedeného zákona notáře jmenuje, předkládá a odvolává ministr spravedlnosti.
- 6 Pokud jde o podmínky přístupu k výkonu činnosti notáře, článek 9 odst. 1 uvedeného zákona uvádí, že „notářem mohou být pouze osoby, které jsou státními příslušníky Lotyšské republiky“.
- 7 Podle čl. 38 odst. 1 zákona o notářích vykonává notář činnost na území soudního okresu podle místa svého sídla. Podle čl. 39 odst. 1 tohoto zákona může notář poskytnout pomoc osobám, které o ni požádají, i když se místo jejich bydliště nebo jejich majetek, na které odkazuje notářská listina, nachází mimo tento okres.
- 8 Článek 39 odst. 2 uvedeného zákona stanoví, že notář nemůže s výjimkou případů stanovených zákonem odmítnout výkon svých činností. V souladu s článkem 40 téhož zákona je nicméně povinen odeprít poskytnutí svých služeb v případě, že je jeho spolupráce vyžadována k účasti na činnosti, jejíž předmět je zjevně protiprávní a v rozporu s dobrými mravy.

Činnosti notáře v Lotyšsku

- 9 Pokud jde o jednotlivé činnosti notáře v lotyšském právním řádu, jeho hlavní úkol spočívá v sepisování veřejných listin o právních úkonech.
- 10 Článek 82.¹ zákona o notářích stanoví, že „při potvrzování projevu vůle musí notář sepsat veřejnou listinu o právním úkonu“, a článek 87.¹ tohoto zákona mimo jiné upřesňuje, že notář je povinen konstatovat vůli stran v úkonu a znění dohody a informovat posledně uvedené o možných právních důsledcích této dohody.
- 11 Pokud jde o vykonatelnost notářských zápisů o právních úkonech, článek 107.⁴ tohoto zákona uvádí, že věřitel může notáři předložit notářský zápis za účelem nuceného splnění povinnosti ve lhůtě jednoho roku ode dne, kdy se povinnost stane vymahatelnou. Má-li dlužník za to, že návrh věřitele je neopodstatněný, může podle článku 107.⁹ téhož zákona podat žalobu v souladu s ustanoveními článku 406 občanského soudního řádu (*Latvijas Vēstnesis*, 1998, č. 326/330).

- 12 Podle článků 108 až 139 uvedeného zákona notář provádí mimo jiné legalizaci podpisů, vidimaci a ověřování překladů a osvědčuje některé skutečnosti, například skutečnost, že je někdo naživu.
- 13 Notář vykonává v souladu s články 140 až 145 zákona o notářích činnosti spočívající v úschově peněz, cenných papírů a listin.
- 14 V oblasti dědických věcí článek 264 tohoto zákona stanoví, že notář musí sepsat notářský zápis v případě, že pozůstalý manžel či manželka a dědici, kteří přijali dědictví, dosáhli dohody. Článek 315 uvedeného zákona upřesňuje, že o každé neshodě ve věcech dědictví musí rozhodnout soud v souladu s platnými postupy.
- 15 Článek 320 zákona o notářích uvádí, že notář může provést rozdělení majetku za podmínky, že mezi dědici nepanují v tomto ohledu neshody. Každá neshoda musí být podle čl. 250.¹ odst. 1 občanského soudního řádu předložena soudu, který může podle čl. 250.² odst. 3 tohoto řádu pověřit notáře dohledem nad průběhem rozdělení majetku. Pro tento případ čl. 250.³ odst. 3 uvedeného soudního řádu stanoví, že sepisuje-li notář návrh rozdělení majetku, musí podniknout kroky umožňující smírné vyřešení rozporů mezi stranami a usnadňující uzavření dohody mezi nimi. Článek 250.³ odst. 5 téhož soudního řádu upřesňuje, že notář musí předložit soudu soupis majetku, jeho ocenění a návrh jeho rozdělení.
- 16 Pokud jde o pravomoc notáře v oblasti rozvodu, články 325 a 327 zákona o notářích stanoví, že notář může rozvést manželství v případě společné žádosti manželů, nemají-li společné dítě a majetek. V opačných případech může rozhodnout o tomto rozvodu, pokud dotyční předem uzavřeli dohodu o péči o dítě, podmínkách styku s dítětem a nezbytných prostředcích k jeho výživě a případně též o rozdělení majetku.
- 17 Článek 338 tohoto zákona upřesňuje, že informace týkající se rozvodu s mezinárodním prvkem předá notář ministerstvu zahraničních věcí.

Postup před zahájením soudního řízení

- 18 Dopisem ze dne 12. října 2006 Komise vyzvala Lotyšskou republiku, aby jí ve lhůtě dvou měsíců předložila vyjádření ke slučitelnosti podmínky státní příslušnosti, jejíž splnění je vyžadováno pro přístup k povolání notáře v Lotyšsku, s články 49 SFEU a 51 SFEU.
- 19 Lotyšská republika na tuto výzvu dopisem odpověděla dopisem ze dne 21. prosince 2006, ve kterém uvedla důvody, proč se podle jejího názoru čl. 51 první pododstavec SFEU vztahuje na notáře.
- 20 Jelikož Komise nebyla přesvědčena argumenty uplatňovanými Lotyšskou republikou, zaslala tomuto členskému státu dopisem ze dne 17. října 2007 odůvodněné stanovisko, na které Lotyšská republika odpověděla dopisem ze dne 3. ledna 2008.
- 21 Soudní dvůr dne 24. května 2011 v rozsudcích Komise v. Belgie (C-47/08, EU:C:2011:334), Komise v. Francie (C-50/08, EU:C:2011:335), Komise v. Lucembursko (C-51/08, EU:C:2011:336), Komise v. Rakousko (C-53/08, EU:C:2011:338), Komise v. Německo (C-54/08, EU:C:2011:339) a Komise v. Řecko (C-61/08, EU:C:2011:340) rozhodl, že podmínka státní příslušnosti, jejíž splnění je vyžadováno v Belgii, Francii, Lucembursku, Rakousku, Německu a Řecku pro přístup k povolání notáře představuje diskriminaci na základě státní příslušnosti zakázanou článkem 43 ES (nyní článek 49 SFEU). Lotyšská republika se zúčastnila řízení před Soudním dvorem jako vedlejší účastnice na podporu těchto členských států.
- 22 Komise v dopise ze dne 9. listopadu 2011 upozornila Lotyšskou republiku na rozsudky uvedené v předchozím bodě tohoto rozsudku.

- 23 Lotyšská republika na tento dopis odpověděla dopisem ze dne 5. ledna 2012.
- 24 Komise dne 22. listopadu 2012 zaslala Lotyšské republice doplňující odůvodněné stanovisko, které se týkalo pouze otázek, jimiž se Soudní dvůr v rámci rozsudků uvedených v bodě 21 tohoto rozsudku nezabýval.
- 25 Dopisem ze dne 21. ledna 2013 Lotyšská republika odpověděla na toto stanovisko a uvedla důvody, proč má za to, že názor zastávaný Komisí není podložený.
- 26 Za těchto podmínek se Komise rozhodla podat projednávanou žalobu.

K žalobě

Argumentace účastníků řízení

- 27 Komise má za to, že činnosti vykonávané notářem v lotyšském právním řádu nejsou spjaty s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 prvního pododstavce SFEU, jak je vykládán Soudním dvorem.
- 28 Pokud jde zaprvé o činnost spočívající v sepisování veřejných listin o právních úkonech a dohodách, Komise tvrdí, že úkon notáře předpokládá předchozí existenci souhlasu stran a že notář nemůže jednostranně změnit listinu, pokud k tomu předem nezískal souhlas dotčených stran. Komise v tomto ohledu odkazuje na judikaturu Soudního dvora, podle níž tuto činnost spočívající v sepisování veřejných listin nelze pokládat za činnost přímo a specificky spjatou s výkonem veřejné moci.
- 29 Stejný závěr musí být podle Komise učiněn i ohledně legalizace podpisů občanů v rámci postupu pro předložení občanské legislativní iniciativy.
- 30 Pokud jde zadruhé o úkoly notáře v oblasti úschovy peněz, cenných papírů a listin, Komise je rovněž toho názoru, že ani tyto úkoly nejsou spjaty s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 prvního pododstavce SFEU.
- 31 Zatřetí úkony notáře v dědických věcech jsou stejně jako ve věcech, které vyřizuje v oblasti rozvodu, úkony v nesporných situacích, jelikož článek 315 zákona o notářích stanoví, že každý spor v této oblasti musí být rozhodnut v rámci soudního řízení.
- 32 Tyto činnosti jsou podle Komise přípravnými činnostmi pro výkon veřejné moci, neboť vedou k vypracování soupisu majetku, ocenění tohoto majetku a návrhu na vypořádání dědictví, který notář musí poté předat soudu. Nelze mít tedy za to, že notář má v tomto ohledu závaznou rozhodovací pravomoc.
- 33 Pokud jde začtvrté o činnosti notáře v oblasti rozvodu, Komise zdůrazňuje, že podle zákona o notářích může notář rozvést manželství jen na základě dohody. V případě neshod mezi manžely je příslušný pouze soud. Co se týče rozvodů s mezinárodním prvkem, notář pouze ryze formálně konstatuje, že jeden z manželů má skutečně bydliště na lotyšském území.
- 34 Zvláštní povaha postavení notáře v lotyšském právu, slib, který musí notář složit vůči lotyšskému státu, přístup notáře k informacím, za které je odpovědný stát, a užívání státních symbolů nejsou podle Komise přímo relevantní pro účely posouzení povahy činností vykonávaných notáři.

- 35 Komise zejména připomíná, že podle judikatury Soudního dvora platí, že pokud jde o zvláštní postavení notářů, je třeba otázku, zda tyto činnosti spadají do působnosti výjimky stanovené v čl. 51 prvním pododstavci SFEU, posuzovat právě z hlediska povahy samotných předmětných činností, a nikoli z hlediska tohoto postavení jako takového.
- 36 Komise rovněž zdůrazňuje, že Soudní dvůr upřesnil, že i když platí, že část odměn notářů je stanovena zákonem, nemění to nic na tom, že kvalita poskytovaných služeb jednotlivých notářů se může lišit v závislosti na jejich odborných schopnostech. Soudní dvůr tak dospěl k závěru, že v rozsahu své příslušné územní působnosti vykonávají notáři své povolání za podmínek hospodářské soutěže, což není charakteristické pro výkon veřejné moci.
- 37 Lotyšská republika, podporovaná Českou republikou a Maďarskem, zaprvé tvrdí, že povolání notáře nelze považovat za podnikatelskou činnost ve smyslu článku 49 SFEU, jak je patrné z článku 239 zákona o notářích, který uvádí, že profesní činnost notářů spočívá v intelektuální práci, jejímž cílem není dosahování zisku.
- 38 Notáři navíc podle Lotyšské republiky nevykonávají svou profesi za podmínek volné hospodářské soutěže, neboť si nemohou vybrat služby, které poskytují, místa jejich poskytování ani odměny, za kterou jsou tyto služby poskytovány.
- 39 Notáři v každém případě vykonávají v Lotyšsku činnosti, které jsou spjaty s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 prvního pododstavce SFEU, a to na rozdíl od případů notářů vykonávajících činnost v členských státech, u nichž bylo určeno nesplnění povinností rozsudky uvedenými v bodě 21 tohoto rozsudku.
- 40 Notáři podle Lotyšské republiky mají posuzovací pravomoc, neboť jsou oprávněni odmítnout sepsat notářskou listinu v případě protiprávního jednání.
- 41 Dále je podle ní třeba uvést, že když notáři sepisují zápisy v rámci plnění svých úkolů, činí tak jménem státu.
- 42 Lotyšská republika zadruhé tvrdí, že směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005, o uznávání odborných kvalifikací (Úř. věst. L 255, s. 22), ve znění směrnice 2013/55/EU (Úř. věst. L 354, s. 132, dále jen „směrnice 2005/36“) se nevztahuje na notáře, v důsledku čehož jsou tito vyloučeni z působnosti právní úpravy volného poskytování služeb a svobody usazování.
- 43 Zatřetí, pokud jde o činnosti vykonávané notáři, Lotyšská republika zdůrazňuje, že sepisování veřejných listin je projevem výkonu veřejné moci, neboť takové sepsání umožňuje, aby měl dokument účinky *erga omnes*.
- 44 Veřejné listiny sepsané notářem tedy podle tvrzení Lotyšské republiky mají kvalifikovanou důkazní hodnotu a jsou vykonatelné, přičemž skutečnost, že určitá notářská listina může být napadena soudní žalobou, podle jejího názoru neznamená, že se jedná o pomocný či přípravný úkon.
- 45 Pokud jde o pravomoci notáře v dědických věcech, plní tento své úkoly nezávisle a je pověřen tím, aby sepisoval zápisy potvrzující práva dědiců.
- 46 Pokud jde o činnosti vykonávané notářem v oblasti rozvodů, Lotyšská republika poukazuje na to, že je nerozhodné, že se tyto činnosti omezují na rozvody dohodou, neboť rozhodnutí, které notář přijímá v dané věci, je konečným rozhodnutím zavazujícím zúčastněné strany a zároveň má účinky *erga omnes*. Notář není podroben žádnému soudnímu dohledu při výkonu svých zvláštních funkcí, a to ani v případě, kdy rozvody mají mezinárodní povahu.

- 47 Kromě toho okolnost, že rozvody jsou zapisovány do matriky, podle Lotyšské republiky potvrzuje, že činnost notáře v této oblasti je spjata s výkonem veřejné moci (rozsudek Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española, C-405/01, EU:C:2003:515, bod 42).

Závěry Soudního dvora

- 48 Je třeba nejprve uvést, že v rozsudcích citovaných výše v bodě 21 tohoto rozsudku měl Soudní dvůr za to, že svoboda usazování, zakotvená v článku 49 SFEU, se vztahuje na povolání notáře.
- 49 Argument Lotyšské republiky shrnutý v bodech 37 a 38 tohoto rozsudku, podle kterého povolání notáře nelze považovat za podnikatelskou činnost, nemůže tento závěr zpochybnit.
- 50 Zprvé, podle ustanovení článku 238 zákona o notářích vykonávají notáři svobodné povolání. Zadruhé je nesporné, že s výjimkou případů, kdy je notář určen zákonem, má každá strana právo volného výběru notáře. I když platí, že odměny notářů jsou stanoveny zákonem, nic to nemění na tom, že mezi notáři mohou existovat rozdíly v kvalitě poskytovaných služeb, zejména pak v závislosti na odborných schopnostech jednotlivých osob.
- 51 Z toho vyplývá, že v obvodu své územní působnosti vykonávají notáři své povolání za podmínek hospodářské soutěže.
- 52 Dále je třeba připomenout, že cílem článku 49 ES je zajistit právo na národní zacházení každému státnímu příslušníkovi členského státu, který se usadí v jiném členském státě, aby zde vykonával samostatnou výdělečnou činnost, a zakazuje jakožto omezení svobody usazování jakoukoli diskriminaci na základě státní příslušnosti vyplývající z vnitrostátních právních předpisů (v tomto smyslu viz rozsudky Komise v. Francie, 270/83, EU:C:1986:37, bod 14, a Komise v. Nizozemsko, C-157/09, EU:C:2011:794, bod 53).
- 53 V projednávané věci přitom sporné vnitrostátní předpisy vyhražují přístup k povolání notáře lotyšským státním příslušníkům, a tedy zakotvují rozdíl v zacházení na základě státní příslušnosti, který je v zásadě zakázaný článkem 49 SFEU.
- 54 Avšak Lotyšská republika tvrdí, že činnosti notáře jsou vyňaty z působnosti článku 49 SFEU, neboť jsou spjaty s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 prvního pododstavce SFEU.
- 55 V této souvislosti je třeba poukázat na to, že ve věcech, v nichž byly vydány rozsudky citované v bodě 21 tohoto rozsudku, byl učiněn závěr, že činnosti svěřené dotčeným notářům nevykazovaly přímou a specifickou spojitost s výkonem veřejné moci ve smyslu judikatury Soudního dvora.
- 56 Ve světle této judikatury je tudíž třeba ověřit, zda činnosti svěřené notářům v lotyšském právním řádu vykazují přímou a specifickou spojitost s výkonem veřejné moci.
- 57 Zprvé, pokud jde o činnost spočívající v sepisování veřejných listin o právních úkonech, je nesporné, že tato činnost se vyznačuje tím, že notář je povinen zejména ověřit, zda jsou splněny všechny právem stanovené podmínky pro vyhotovení listiny.
- 58 Dále platí, že předmětem sepsání veřejné listiny jsou podle lotyšských právních předpisů právní úkony nebo dohody, které strany učinily či uzavřely dobrovolně. Tyto strany totiž samy, v mezích stanovených právními předpisy, rozhodují, když předkládají právní úkon nebo dohodu notáři za účelem sepsání veřejné listiny o rozsahu svých práv a povinností a svobodně si volí ujednání, jimiž se chtějí řídit. Úkon notáře tak předpokládá předchozí souhlas nebo shodnou vůli stran.

- 59 Soudní dvůr v tomto ohledu učinil závěr, že činnost spočívající v sepisování veřejných listin o právních úkonech svěřená notářům tedy jako taková nevykazuje přímou a specifickou spojitost s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 prvního pododstavce SFEU (viz analogicky zejména rozsudek Komise v. Belgie, C-47/08, EU:C:2011:334, bod 92).
- 60 Zajisté platí, jak zdůrazňuje Lotyšská republika, že jestliže notář musí ověřit ještě předtím, než přistoupí k sepsání veřejné listiny o právním úkonu nebo dohodě, že jsou splněny všechny právem stanovené podmínky pro uskutečnění daného právního úkonu nebo uzavření dané dohody, sleduje notář touto kontrolou cíl obecného zájmu, a sice zajištění legality a právní jistoty právních úkonů mezi jednotlivci. Samotné sledování tohoto cíle však nemůže odůvodnit to, že výsady nezbytné za tímto účelem budou vyhrazeny pouze notářům, kteří jsou státními příslušníky dotčeného členského státu (rozsudek Komise v. Belgie, C-47/08, EU:C:2011:334, body 94 a 95).
- 61 Je rovněž pravda, že notář musí odmítnout sepsání veřejné listiny o právním úkonu nebo dohodě, které nesplňují právem stanovené podmínky, a to nezávisle na vůli stran. Nicméně po takovém odmítnutí mají strany možnost odstranit zjištěné protiprávnosti, změnit obsah dotčeného úkonu nebo dotčené dohody, nebo také upustit od učinění takového právního úkonu nebo sjednání takové dohody (viz rozsudek Komise v. Belgie, C-47/08, EU:C:2011:334, bod 98).
- 62 Proto s výjimkou argumentu týkajícího se účinků veřejných listin *erga omnes*, který však nemůže obstát, neboť tyto účinky se pojí pouze k důkazní síle veřejné listiny, je třeba konstatovat, že Lotyšská republika neuvádí nic, co by umožňovalo činit rozdíl mezi notářskými činnostmi vykonávanými v tomto členském státě a notářskými činnostmi vykonávanými v členských státech, v jejichž případě bylo určeno nesplnění povinností rozsudky citovanými v bodě 21 tohoto rozsudku.
- 63 Kromě toho ani notářská legalizace podpisů občanů v rámci postupu pro předložení občanské legislativní iniciativy nemůže být vzhledem k závěrům uvedeným v bodech 60 a 61 tohoto rozsudku považována za zapojení do výkonu veřejné moci.
- 64 Zadruhé je třeba ověřit, zda je přímá a specifická spojitost s výkonem veřejné moci součástí ostatních činností svěřených notářům v lotyšském právním řádu, na něž poukazuje Lotyšská republika.
- 65 Pokud jde za prvé o činnosti spočívající v úschově peněz, cenných papírů a listin, je třeba konstatovat, že Lotyšská republika nezpochybňovala, že takovéto činnosti nejsou spjaty s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 prvního pododstavce SFEU.
- 66 Zadruhé, pokud jde o úkoly vykonávané v dědických věcech, je třeba zdůraznit, že notář může provést rozdělení majetku pouze za podmínky, že mezi dědici nepanují v tomto ohledu neshody, a v případě neshod musí podle čl. 250.³ odst. 5 soudního řádu předložit soudu soupis majetku, jeho ocenění a návrh jeho rozdělení.
- 67 Vzhledem k tomu, že úkoly svěřené notářům v dědických věcech jsou tedy vykonávány na bázi konsensu nebo jakožto přípravné úkony pod dohledem soudu, nelze je považovat za přímo a specificky spjaté s výkonem veřejné moci.
- 68 Pokud jde zatřetí o činnosti vykonávané ve věcech rozvodu, je třeba poukázat na to, že podle článků 325 a 327 zákona o notářích má notář pravomoc rozvést manželství, pouze pokud oba manželé vyjádřili s rozvodem souhlas a mají-li společné dítě nebo společný majetek, pokud uzavřeli dohodu o péči o dítě, podmínkách styku s dítětem a nezbytných prostředcích k jeho výživě a případně též o rozdělení majetku.
- 69 Pokud jde o ostatní případy rozvodu, z článku 233 občanského řádu, který je součástí hlavy 29 nadepsané „Aspekty zrušení a rozvodu manželství“, vyplývá, že jejich projednání spadá do pravomoci soudů.

- 70 Nelze tedy než konstatovat, že pravomoc notáře ve věcech rozvodu, která je založena výlučně na vůli stran a nezasahuje v případě nedostatku dohody do pravomocí soudu, nevykazuje přímou a specifickou spojitost s výkonem veřejné moci.
- 71 Pokud jde o argument Lotyšské republiky, který se opírá o rozsudek *Quant Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española* (C-405/01, EU:C:2003:515), že rozvody na základě dohody stran, o nichž rozhoduje notář, jsou v Lotyšsku zapisovány odborem matrik, z bodu 42 toho rozsudku vyplývá, že když Soudní dvůr rozhodl, že funkce svěřené kapitánům a prvním důstojníkům obchodních plavidel plujících pod španělskou vlajkou představují účast na uplatňování výsad veřejné moci, mnil tím veškeré úkoly, které kapitáni a první důstojníci plní včetně výsad spojených s udržováním bezpečnosti a výkonu policejních pravomocí, které jsou případně doprovázeny vyšetřovacími, donucovacími a sankčními pravomocemi, a nikoli pouze oprávnění svěřená těmto kapitánům a prvním důstojníkům, která mají ve věcech osobního stavu.
- 72 Závěr uvedený v bodě 70 toho rozsudku nemůže být zpochybněn ani pravomocí, která je svěřená notářům ve věcech rozvodů s mezinárodním prvkem, neboť tyto rozvody spočívají na společné vůli manželů ukončit manželství a úkol notáře v této souvislosti spočívá v ověření toho, že byly splněny právem stanovené podmínky pro rozhodnutí o takovém rozvodu. Z bodů 60 a 61 tohoto rozsudku přitom vyplývá, že tuto činnost nelze považovat za činnost přímo a specificky spjatou s výkonem veřejné moci.
- 73 Zatřetí, pokud jde o zvláštní postavení notářů v lotyšském právním řádu, postačuje připomenout, že je třeba otázku, zda tyto činnosti spadají do působnosti výjimky stanovené v čl. 51 prvním pododstavci SFEU, posuzovat právě z hlediska povahy samotných předmětných činností, a nikoli z hlediska tohoto postavení jako takového (viz zejména rozsudek *Komise v. Belgie*, C-47/08, EU:C:2011:334, bod 85).
- 74 Kromě toho, jak bylo uvedeno v bodě 51 tohoto rozsudku, notáři vykonávají povolání za podmínek hospodářské soutěže, což není znakem výkonu veřejné moci (viz analogicky zejména rozsudek *Komise v. Belgie*, C-47/08, EU:C:2011:334, bod 117).
- 75 Konečně ani argument Lotyšské republiky, že se směrnice 2005/36 nevztahuje na notáře, není přesvědčivý. Skutečnost, že se normotvůrce rozhodl vyloučit notářské činnosti z působnosti určitého aktu, v daném případě z působnosti uvedené směrnice, totiž neznamená, že se na ně nutně vztahuje výjimka stanovená v čl. 51 prvním pododstavci SFEU (v tomto smyslu viz zejména rozsudek *Komise v. Belgie*, C-47/08, EU:C:2011:334, bod 119).
- 76 Za těchto podmínek je třeba dospět k závěru, že notářské činnosti, jak jsou v současnosti definovány v lotyšském právním řádu, nejsou spjaté s výkonem veřejné moci ve smyslu čl. 51 prvního pododstavce SFEU.
- 77 Je tedy třeba konstatovat, že podmínka státní příslušnosti, jejíž splnění je vyžadováno lotyšskou právní úpravou pro účely přístupu k povolání notáře, představuje diskriminaci založenou na státní příslušnosti zakázanou článkem 49 SFEU.
- 78 Vzhledem k výše uvedenému je třeba učinit závěr, že žaloba Komise je opodstatněná.

K nákladům řízení

- 79 Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Lotyšská republika neměla ve věci úspěch, je důvodné uložit jí náhradu nákladů řízení.

⁸⁰ Podle čl. 140 odst. 1 téhož řádu nesou členské státy, které vstoupily do řízení jako vedlejší účastníci, vlastní náklady řízení. Česká republika a Maďarsko tudíž ponesou vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (sedmý senát) rozhodl takto:

- 1) Lotyšská republika tím, že pro přístup k povolání notáře stanovila podmínku státní příslušnosti, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 49 SFEU.**
- 2) Lotyšské republice se ukládá náhrada nákladů řízení.**
- 3) Česká republika ponese vlastní náklady řízení.**
- 4) Maďarsko ponese vlastní náklady řízení.**

Podpisy.